

ної діяльності з точки зору типологічних компонентів. Так, при організації самостійної роботи доречно враховувати наступне:

— Наскільки робота екстравертна — пов'язана зі спілкуванням, взаємодією, чи інтровертна — вимагає самозаглиблення, власної відповідальності за результати?

— Наскільки робота належить до сенсорного типу — використовує практичні навички, має справу з конкретними, негайними результатами; та наскільки вона відповідає інтуїтивному типу, тобто вимагає цілісного погляду на ситуацію, завдання, проект й систематизації даних, встановлення зв'язків між ними?

— Наскільки робота пов'язана з розумовим типом — включає об'єктивне прийняття рішень, аналітичний підхід, або належить до чуттєвого типу — включає міжособистісну динаміку та прийняття рішень, що сприяють особистісній та груповій гармонії?

— Наскільки робота відповідає раціональному типу, тобто вимагає організованості, пунктуальності, дотримання термінів, а наскільки — ірраціональному типу, що передбачає незаплановані обставини, гнучку реакцію на зміни умов?

Відповіді на ці запитання, котрі можна вважати певним алгоритмом типологічного аналізу навчальної діяльності, зокрема й самостійної роботи, допоможуть охарактеризувати навчальну діяльність студентів із точки зору типологічних компонентів та дотриматись правила «золотого перетину» у навчанні, тобто гармонійного поєднання різноманітних форм, методів, завдань та їх співвідношення з типологічними особливостями.

Н. С. Румянцева, старш. викл.,
кафедра міжнародної економіки

ТВОРЧИЙ ПІДХІД В ОВОЛОДІННІ ФАХОВИМИ ЗНАННЯМИ

В системі підготовки висококваліфікованих кадрів для національного господарства творчий підхід до пізнання економічних явищ і процесів займає одне з провідних місць. При цьому спектр спрямованості творчого пошуку викладачів та студентів досить різноманітний. Він охоплює наукові розробки, навчальний процес, практичну діяльність, які знаходяться в органічному взаємозв'язку. Застосування творчих методів набуття фахових знань дозволяє отримати очікувані результати, насамперед, при розгляді конкретних теоретичних положень, проблемних питань, ситуацій, розв'язанні практичних завдань, що характеризують сут-

нісні риси, особливості, пріоритетні напрями розвитку спеціальності, обраної студентами. В даному зв'язку поряд з іншими широким полем для творчого навчання має і процес підготовки фахівців зі спеціальності «Міжнародна економіка».

Процес творчого засвоєння фахових знань умовно можна поділити на два етапи. На першому етапі має відбуватися постійне творче осмислення та узгодження викладачами теорії та нових тенденцій розвитку, зокрема, міжнародної економіки. Набуті нові знання викладачі повинні прагнути прищепити студентам, використовуючи для цього всі форми навчального процесу. На другому етапі творчий підхід до вивчення професійно-орієнтованих дисциплін мають активно використовувати студенти. Це буде мати належний ефект за умови зацікавленості та твердого переконання студентів в тому, що саме в такій спосіб вони стануть професіоналами у своїй спеціальності, будуть конкурентноспроможні на відповідному ринку праці.

Стосовно ролі викладачів в опануванні ними та студентами фахових знань треба відзначити наступне. По-перше, якісний рівень педагогічної діяльності суттєво залежить від того, наскільки викладач тісно пов'язаний з проведенням наукових досліджень і які він втілює останні досягнення науки та власні творчі розробки у навчальний процес. При цьому характерною рисою висококваліфікованого, творчого викладача є його постійна наукова робота, яка, переважно, має знаходити своє відображення у монографіях, статтях, практичних рекомендаціях тощо. По-друге, передача викладачами студентам нових знань, навчання останніх методології творчого пошуку передбачає ведення кафедрою постійної систематичної науково-методологічної роботи, узагальнення передового вітчизняного та зарубіжного досвіду у цій сфері. Йдеться, в першу чергу, про впровадження проблемних методів викладання лекційного матеріалу, розкриття змісту дискусійних питань, раціональне використання фактологічного матеріалу, сучасних технічних засобів навчання. При проведенні семінарів, практичних занять, консультацій по самостійній роботі студентів варто застосовувати весь комплекс форм, методів, які викликають у студентів бажання висловити, чи письмово обґрунтувати власну думку з приводу поставлених питань.

Торкаючись місця студентів у набутті ними фахових знань, необхідно зазначити таке. По-перше, студент — це, як правило, творча особистість, яка зорієнтована на сприйняття всього нового, сучасних реалій розвитку нашої країни та світового співтовариства. По-друге, викладачі мають виражено та індивідуально підходити

до розкриття та розвитку творчого потенціалу студентів. Серед чисельних методів, що зорієнтовані на активізацію творчого підходу студентів до навчання можна виділити ділові ігри, прес-конференції, дискусії, колоквиуми, експрес-контроль, тестування, захист курсових проектів, робіт, рефератів. Підсумковою оцінкою творчих здібностей студентів на рівні отриманих ними фахових знань є наслідки проведення заліків, іспитів з професійно-орієнтованих дисциплін, державних екзаменів, захисту дипломних робіт. Виявлення елементів творчості у студентів на даному етапі навчання є вагомим підставою їх подальшого професійного зростання.

*Л. О. Савенкова, д-р пед. наук, проф.,
кафедра педагогіки та психології*

ОСОБИСТІСНО-ДІЯЛЬНІСНИЙ ПІДХІД ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Одним із основних завдань сучасної дидактики (наука про теорію освіти та технології навчання) є створення умов для самореалізації тих, хто навчається.

Як відомо, методологічною основою вказаної стратегії є гуманізація освіти та культурологічний, аксіологічний, особистісно-діяльнісний підходи. Одним із аспектів гуманізації розділяється духовно-особистісна спрямованість кожного навчального предмета та певний характер стосунків між викладачем та студентами. Основою цих стосунків є повага, довіра, доброта, увага, чуйність до людини. Гуманізація освіти пов'язана з формуванням у людини соціокультурного досвіду.

Особистісний же підхід ґрунтується на визнанні особистості продуктом соціально-історичного розвитку, носієм певної культури. Це положення передбачає, що у навчанні потрібно враховувати процеси саморозвитку здібностей; самовизначення; самореалізації; самоутвердження студентів та створювати для цього відповідні умови.

Діяльнісний підхід до навчання в університеті передбачає активність студентів у пізнанні, праці, спілкуванні, своєму власному розвитку. Як зрозуміло, особистісний та діяльнісний підходи знаходяться у діалектичній єдності. Тому в педагогічній науці вживається поняття «особистісно-діяльнісний підхід», який має такі характеристики: зміна ролі студента в процесі навчання з пасивного об'єкта на активний суб'єкт; спрямованість усього про-